

Nr 356.

Av herr **Johnsson** i Skoglösa **m. fl.**, om ett tilläggsanslag till Hässleholms tekniska skola.

På grund av de alltmer stegrade omkostnaderna för Hässleholms tekniska skola ingav styrelsen för Hässleholms stads skolor för yrkesundervisning den 18 mars 1946 en skrivelse till kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning, vari hemställdes om en utredning med sikte på ett förstatligande av verksamheten vid skolan. Överstyrelsen framhöll i en skrivelse den 12 april 1946, att den då ej vore beredd att taga ställning till frågan om omorganisation av skolan. Sedermera — år 1948 — ha sakkunniga utsetts att utreda frågan om den tekniska skolundervisningen i riket, och denna utredning pågår alltjämt.

Verksamheten vid Hässleholms tekniska skola har till följd av den inflationistiska utvecklingen de senare åren blivit alltmer betungande för Hässleholms stad i ekonomiskt hänseende. Driftsunderskottet, som budgetåret 1946/47 utgjorde 36 418 kronor exklusive räntekostnader på ca 20 000 kronor, steg året 1947/48 till 53 868 kronor, 1948/49 till 48 147 kronor, 1949/50 till 50 980 kronor, 1950/51 till 115 064 kronor och väntas budgetåret 1951/52 komma att uppgå till 150 000 kronor, motsvarande 60 öre per skattekrona. Då uttaxeringen i Hässleholm belöper sig på 14 kronor per skattekrona, inses att tekniska skolans driftsunderskott måste kännas som en hård belastning på den redan förut ansträngda budgeten.

Vid Hässleholms tekniska skola, som grundades 1912 och övertogs av staden den 1 juli 1933, finnas följande fackavdelningar: maskinteknik, elektroteknik, husbyggnadskonst, väg- och vattenbyggnad med kurser om 3 och 5 terminer. Följande specialkurser anordnas: vägmästarkurs (40 veckor) samt värme- och sanitetsteknisk kurs (7 ½ månader). Slutligen anordnas yrkeskurser för elinstallatörer (B- och C-kurs), vilka äro statskurser, helt bekostade av staten.

De från väg- och vattenbyggnadsfackavdelningen utexaminerade eleverna ha fått anställning som tekniska biträden vid bl. a. lantbruksingenjörskontor och vägförvaltningar m. m., och de flesta lantbruksingenjörsassistenterna i riket ha fått sin tekniska utbildning vid Hässleholms tekniska skola (HTS). Vägmästarutbildningen började redan 1923. Statsbidrag till skolans verksamhet har utgått sedan 1921.

Undervisningen vid skolan har fått mycket goda vitsord av sakkunskapen, vilket framgår av de utlåtanden av professorerna vid tekniska högskolan Gustaf Löfgren och Georg Wästlund, som bifogas motionen som bilagor.¹ Det framgår

¹ Ej tryckta, överlämnade direkt till statsutskottet.

av dessa utlåtanden att undervisningen vid Hässleholms tekniska skola står kvalitativt lika högt som undervisningen i motsvarande fackämnen vid de tekniska läroverken och att skolans resurser i fråga om laboratorier äro fullt jämförliga med och i vissa fall överträffa vad de tekniska läroverken i detta avseende äro utrustade med. Professor Löfgren framhåller också i fråga om elektrotekniska fackavdelningen, att laborationernas art och omfattning ej nämnvärt avvika från motsvarande förhållanden vid kungl. tekniska högskolan.

Hässleholms tekniska skola har sedan många år karaktär av riksskola och är ej på något sätt provinsielt betonad. Enligt en särskild utredning för tioårsperioden 1942—51 fördela sig eleverna landskapsvis på följande sätt:

- a) för skolans samtliga elever, inklusive specialkurserna:
3,7 % Hässleholms stad, 38,1 % Skåne (inkl. Hässleholm), 23,9 % Blekinge, Halland och Småland, 16,2 % mellersta Sverige, 20,7 % Norrland och Dalarna samt 1,1 % utlandet;
- b) för enbart eleverna från högre avdelningen:
4 % Hässleholms stad, 39,6 % Skåne (inkl. Hässleholm), 24,2 % Blekinge, Halland och Småland, 16,5 % mellersta Sverige, 19,3 % Norrland och Dalarna samt 0,4 % utlandet.

Det är förklarligt om de kommunala myndigheterna i Hässleholm icke kunna anse det vara rätt och billigt att staden skall få vidkännas kännbara ekonomiska förluster för att hålla skolan i gång och bereda tillfälle till teknisk undervisning åt ungdom från hela landet. Situationen har ytterligare förvärrats därigenom att skolan av vederbörande tjänstemannaorganisation sedan några månader tillbaka blockerats för nyanställning av lärare, därför att staden icke anser sig ha råd att fullt ut betala de löner för lärarna som begärts. Detta har haft till följd att elevantalet sjunkit. För närvarande utgör detta blott omkring 350 mot normalt ca 500. Ej mindre än 150 inträdessökande ha alltså måst avvisas, då man saknar erforderliga lärarkrafter.

Antalet undervisningstimmar, för vilka statsbidrag utgått (exklusive timantal för av staten helt bekostad kurs för elinstallatörer) utgjorde arbetsåret 1950—1951 26 214 och beräknades i mars i år för arbetsåret 1951—1952 till 26 100. Till följd av blockaden kan antalet timmar emellertid nu uppskattas till högst 20 000.

Överstyrelsen för yrkesutbildning tillstyrkte i en skrivelse till Kungl. Maj:t av den 13 november 1951 att Hässleholms tekniska skola utöver eljest utgående statsunderstöd borde komma i åtnjutande av bidrag med åtminstone 30 000 kronor per år för gäldande av den del av avlöningskostnaderna och övriga kostnader för verksamheten, som icke täckes av eljest utgående statsunderstöd, understöd från andra kommuner eller kursavgifter. Dessa senare höjdes 1951 och utgå nu med 240—285 kronor per termin och få icke ytterligare höjas enligt direktiv från överstyrelsen.

Chefen för ecklesiastikdepartementet ansåg sig dock icke kunna upptaga detta anslagsyrkande i årets statsverksproposition. Departementschefen föreslår däremot att de kommunala yrkesundervisningsanstalterna och därmed även Hässleholms tekniska skola måtte erhålla ett från 3 till 5 kronor per undervisningstimme förhöjt statsbidrag till lärarlönerna. Då emellertid skolan för att få behålla sina lärare måste öka lönerna samtidigt som höjning av läroverkslärarnas löner väntas ske — enligt reglementet måste ordinarie befattningshavare ha avlagt civilingenjörs- eller arkitektexamen från svensk teknisk högskola eller ha avlagt akademisk examen inom de ämneskombinationer, som vederbörande har att undervisa i — så kommer detta ökade statsbidrag snart att förbrukas av väntade löneförhöjningar. För uppflyttning en löneklass blir kostnadsökningen vid tekniska skolan 13 000 kronor inklusive det nuvarande rörliga tillägget 33—32 %.

Då frågan om ett förstatligande av skolan icke torde kunna få sin lösning inom de närmaste åren och då kostnaderna för skolans verksamhet uppnått sådana proportioner att staden härför måste uttaxera minst 60 öre per skatte-krona, ha de kommunala myndigheterna på allvar börjat överväga en nedläggning av verksamheten vid skolan. Enligt vår mening är det ett allmänt intresse att skolan får fortsätta sin verksamhet. Skolan tillgodoser nämligen, som överstyrelsen för yrkesutbildningen framhåller i sin skrivelse till Kungl. Maj:t av den 13 november 1951, en utbildning som är av väsentlig betydelse för näringslivet. Den har med stora kostnader från stadens sida försetts med goda lokaler och utrustning, i vissa fall till och med mycket god utrustning. Inför den upp- rustning av vägväsendet som nu planeras kommer utbildningen inom skolans väg- och vattenbyggnadsfackavdelning att spela en icke oväsentlig roll. Ett eventuellt nedläggande av skolan skulle också medföra stora nackdelar för de socialgrupper, från vilka eleverna rekryteras. Elevklientelet rekryteras till övervägande del från arbetar- och jordbrukarhem. Dessa elever ha i regel haft bristande möjligheter till utbildning utöver folkskolan men ha kunnat vinna inträde vid skolan tack vare sin relativt goda begåvning. Många elever ha också uppnått mycket goda resultat.

Med hänsyn till Hässleholms tekniska skolas karaktär av riksskola och skolans stora betydelse för landets näringsliv anse vi det motiverat att skolan får fortsätta sin verksamhet och att staten i detta syfte lämnar den ett vidgat stöd till dess att frågan om dess förstatligande blir löst. Därigenom skulle riskerna för ett nedläggande av skolan kunna elimineras. För nästkommande budgetår bör skolan således erhålla ett tilläggsanslag av 30 000 kronor, varjämte enligt vår mening riksdagen bör uttala att skolan i statsbidragshänseende skall ställas i en mera gynnad ställning, så länge den befinner sig i Hässleholms stads ägo.

Med anledning av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte dels för budgetåret 1951/52 bevilja Hässleholms tekniska skola ett tilläggsanslag, utöver eljest ut-

gående statsbidrag, av 30 000 kronor, dels uttala att skolan i statsbidragshänseende måtte ställas i en förmånligare ställning till dess att frågan om dess förstatligande avgjorts.

Stockholm den 26 januari 1952.

Harald Johnsson
i Skoglösa.

Thorvald Ekdahl.

Gunnar Larsson
i Luttra.

Jöns Nilsson
i Bästekille.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Filip Kristensson
i Osby.
